

TISZTESEK OKTATÓVÁ KÉPZÉSÉNEK GYAKORLATI MÓDSZERE

I. Miért kell oktatóvá képezni a tiszteseket?

A dicsőséges Szovjet Hadsereg generalisszimusa, a bölcs Sztálin, mind a Nagy Honvédő Háború alatt, mind pedig az azóta eltelt békés időszak során, számos alkalommal hangsúlyozta parancsaiban, hogy a hadsereg minden tagjának elsődrendű kötelessége fokozni katonai és politikai tudását.

Nekünk, a magyar Néphadsereg tagjainak, Farkas Mihály vezérrezredes Bajtárs ugyancsak kötelességünk tette, hogy állandóan fejlesszük katonai és politikai ismereteinket s egyre jobban sajátítsuk el a győzelmes sztálini haditudományt.

Ha ezt a parancsot maradéktalanul végre akarjuk hajtani, azonnal szembetalálkozunk az oktatás kérdésével. A hadseregben ugyanis a katonai ismeretek elsajátításának legáltalánosabb formája az oktatás, illetve az oktatással egybekapcsolódó gyakorlás. Világos tehát, hogy a hadsereg oktatóira súlyos felelősség nehezedik a fenti parancs teljesítésével kapcsolatban.

Kik ezek az oktatók? Természetesen a tisztek is, különösen a fiatalok, de elsősorban és közvetlenül, a hadsereg legszélesebb tömegeit a tisztesek oktatják. (Tisztes elnevezés alatt a továbbiakban nemcsak az őrzetőtől szakaszvezetőig, hanem tovább, egészen főtörzsőrmesterig terjedő rendfokozatú honvédszemélyeket értjük.)

Ha megvizsgáljuk a csapatkiképzés közvetlen végrehajtó közegeire, a tisztesekre háruló feladatokat, meg kell állapítanunk, hogy azok egyáltalán nem könnyűek. A Honvédelmi Miniszter Bajtárs egyik beszédében világosan megmagyarázta, miben rejlik a katonai kiképzés nehézsége. Abban, hogy a hadseregben eltöltött aránylag rövid szolgálati idő alatt számos olyan ismeretet és tudnivalót, valamint gyakorlati fogást kell a honvéd bajtársaknak megtanulniok, amelyeket majd, esetleg háborús viszonyok közt, a korszerű harc ezer megpróbáltatása és fáradaalma közepette is pontosan, jól, sőt ösztönös biztonsággal kell végrehajtaniook. Továbbá: ezek a gyakorlati és elméleti ismeretek merőben eltérnek a honvédek hétköznapi, polgári foglalkozásának teendőitől, tehát szokatlanok is. De mindezekon felül a tiszteseknek nemcsak oktatniok kell beosztottjaikat, hanem fegyelmezett, szívós, kemény, az ellenséget gyűlölő és a hazát, a dolgozó népet, a Pártot és a Szovjetuniót önfeláldozásig szerető harcosokká kell nevelni is őket.

Ezeknek a követelményeknek csak úgy tud megfelelni egy oktató, ha

1. kellő politikai öntudattal és képzettséggel,
2. jó szakmai tudással és
3. alapos módszertani ismeretekkel rendelkezik.

Vajjon a mi tiszteseink rendelkeznek-e mindezekkel? Bizony, nem. Bár egyre több ma már a politikailag fejlett és öntudatos tisztés néphadseregünkben, mégis a szakmai tudás és a módszertani ismeretek terén természetesen nem rendelkezhetnek megfelelő képzettséggel, hiszen maguk is egy-kétéves katonák csupán.

Eppen ezért *elengedhetetlenül nagy szükség van arra, hogy tiszteseinket állandó és rendszerű továbbképzésben részesítsük!*

II. Milyen legyen a tisztések továbbképzése?

Ismeretes dolog, hogy a tisztések parancsnoki foglalkozására hetenként egy teljes kiképzési napot kell fordítani és ezt a foglalkozást mindig az alosztályparancsnoknak magának kell levezetnie. Világosan megszabják az érvényben lévő rendeletek azt is, hogy ezeknek a foglalkozásoknak kettős célkitűzésüknek kell lenniük:

- a) tökéletes rajparancsnokká és
- b) kiváló oktatókká kell képeznünk tiszteseinket.

Az első célkitűzés azt jelenti, hogy minden tisztésnek képesnek kell lennie a legkisebb harci egységet, a rajt, a harc bármely mozzanatában eredményesen vezetni.

A második feladat azt tűzi ki célul, hogy minden tisztés sajátítsa el azokat a módszertani ismereteket, amelyek szükségesek az egyenkinti harcok-kiképzés anyagának eredményes és gyors megtanításához.

A rajparancsnoki ismeretek megtanítását főleg a rajkiképzés időszakában kell a továbbképzési napok anyagául választani, bár már az egyenkinti kiképzés időszakában is meg kell kezdeni ezt.

Az oktatóvá való képzés azonban elsősorban és főleg az egyenkinti kiképzés időszakában hajtandó végre, már csak azért is, mert éppen az egyenkinti kiképzés anyagából akarjuk oktatóvá képezni a tisztéseket, hiszen az egyenkinti kiképzés folyamán fejtik ki oktatói tevékenységük zömét.

III. Hogyan szervezzük meg a tisztések oktatói kiképzését?

(A továbbiakban a tisztés továbbképzési foglalkozásai közül kizárólag az oktatóvá-képzés kérdéseivel foglalkozunk.)

A fentiek miatt az egyenkinti kiképzés időszakában megtartandó tisztés továbbképzési foglalkozások anyagának megválasztásánál legcélyszerűbb az, ha mindig a jövőheti újonckiképzési anyag legfontosabb tárgyköreit állítjuk be a módszertani foglalkozások tárgyául.

A foglalkozások megszervezésére vonatkozóan lerögzíthetjük általános elvként azt, hogy a tisztés-továbbképzési foglalkozásoknak még sokkal tökéletesebben megszervezett és előkészített, valamint levezetett oktatásoknak kell lenniük, mint a többi „közönséges” kiképzési napok foglalkozásainak. Miért? Azért, mert ilyenkor a tisztések, mint beosztottak, minden parancsnoki felelősségtől mentesen, élesen bíráló szemmel figyelik a szd. pk. által vezetett foglalkozás egész menetét és a szd. pk. által esetleg elkövetett hibák, felületességek, stb. csak csorbítanak tekintélyét. De ennél még fontosabb az az indok, hogy a tisztések önkénytelenül is másolni, utánozni fogják későbbi oktatásaik során mindazt, amit pk-uktól láttak.

Általában különös súlyt kell helyezni a tisztési foglalkozásokon az alaki szabályok pontos betartására, a feszes és katonás magatartás meg-

követelésére. Itt azonban mindig kölcsönös fegyelmettségről van szó. A századparancsnok is olyan fegyelmezett és katonás fellépést tanúsítson, mint amilyent megkövetel a tisztesektől.

A szd. pk. felkészülése és teendői:

Legalább 3—4 nappal a foglalkozás előtt áttanulmányozza az átveendő tárgyköröket, kikeresi az idevágó szabályzatpontokat és összeállítja a foglalkozási jegyet. Ehhez megfogalmazza a kiképzési célt, megállapítja az oktatási kérdéseket és ennek megfelelően megcsinálja az időbeosztást. Itt különösen ügyelni kell arra, hogy elegendő időt hagyjunk a módszer-tan elsajátítására. Erről később részletesen szólnunk. A foglalkozás megtervezésénél számbaveszi a rendelkezésre álló fegyverzetet, kiképzési segédeszközöket, stb. és utasítja a szolgálatvezetőt ezek előkészítésére. Gondolnania kell arra is a szd. pk.-nak, hogy egy „Minta-foglalkozási jegy“-et készítessen több példányban azért, hogy megmutathassa a ts-eknek, milyen legyen a jó foglalkozási jegy. Sőt, időt kell biztosítania a saját maga számára is ahhoz, hogy az átveendő tárgykörök gyakorlati fogásait átismétlje és tökéletesen be tudja mutatni. Úgy kell beosztania az idejét, hogy még a tisztés továbbképzés előtti délutánon, valamint az aznapi délutáni ismétlésen is jelen lehessen és irányíthassa a tisztések felkészülését.

A tisztések felkészülése:

Bár az egyenkinti kiképzés tárgyköreinek anyagát a tisztések már ismerik, hiszen ők maguk is tanulták ezt újonc korukban, sőt esetleg már mint oktatók is oktatták ezeket beosztottjaiknak. Ettől függetlenül azonban nem szabad elmulasztani sohasem az anyag tökéletes ismeretének ellenőrzését. Közismert dolog, hogy a szabályzatokat mindig újra meg újra tanulmányozni kell, mert mindig új meg új dolgokat fedezünk fel a már „ismert” pontokban is. Éppen ezért a tisztés továbbképzés előtti délutánon 17—19 óráig tanulókori foglalkozás keretében át kell venni a szabályzatokból mindazokat a pontokat a ts-ekkel, amelyek a továbbképzési anyagra vonatkoznak. Ezzel biztosítjuk elméleti felkészülésüket. De gyakorlatilag is tökéletesen kell uralniok az anyagot az oktatóknak, mert csak így lesz tekintélyük beosztottjaik előtt, csak így tudnak példaképükké válni és csak így lesz eredményes az oktatásuk.

IV. Egy tisztéstovábbképzési nap lefolyása.

Kivonulás előtt ne felejtse el a szd. pk. megkövetelni a jelentésbeadás feszes, előírásos végrehajtását. Utána ellenőrizze a kivonuló létszámot, az öltözetet, felszerelést, a fegyverek állapotát és málházását, a kiképzési segédeszközök hiánytalan meglétét. Ha ezt minden alka'ommal megteszi a szd. pk., akkor a tisztések is meg fogják követelni ezt saját szakaszuknál.

Kivonulás alatt feltétlenül állítsunk be valamilyen hasznos foglalkozást. A kiképzési tervezetek számos ilyen példát tartalmaznak. Ezt a foglalkozási anyagot a második foglalkozási naptól kezdve egy kijelölt tisztés vezesse már és ezt foglalkozásonként váltsuk, hogy minél hamarabb elsajátítsák ellenőrzés mellett a menetközbeni foglalkozás módszerét. Fontos, hogy a szd. pk. már itt is azonnal mutasson rá a hibákra és javítsa ki őket. Ugyanakkor azonban éljen dicsérő jogkörével is a szorgalmas, fejlődést mutató tisztésekkel szemben.

A kivonulás után, a foglalkozás helyére érve, adjunk 10 perc pihenőt. Ezzel kapcsolatban is neveljük fegyelemre és pontosságra alárendeltjeinket. A tízperces pihenő ne nyúljon el 20 percre, hanem valóban 10 perc elteltével folytassuk, illetve kezdjük meg a foglalkozást.

A foglalkozás levezetése:

A tisztesek oktatóvá képzésének minden foglalkozását két fő részre kell szétbontani. A foglalkozási idő első felében az anyag tökéletes elméleti és gyakorlati tudását ellenőrizzük, illetve begyakorlás útján elsajátíttatjuk. Az idő másik felét az oktatás helyes módszerének elsajátítására, azaz a foglalkozás levezetésének begyakorlására kell fordítani.

A tisztesek oktatóvá való kiképzése szempontjából tulajdonképpen ez utóbbi a fontosabb kik. cél, de emellett az előbbiről sem szabad megfeledkeznünk.

Vegyünk például egy lökiképzési foglalkozást. Tárgya: a gp. megtöltése és ürítése.

A szd. pk. újból sorakoztatja a pihenő végén a tiszteseket kétsoros vonalban, majd „Pihenj!”-t vezényel és ismerteti a foglalkozás célját, tárgyát és a foglalkozási kérdéseket.

Utána feltesz néhány ellenőrző kérdést. Pl.: „Milyen tüzelési módjai vannak a gp-nak?” — „Hányféleképpen lehet megtölteni a gp-t?” — „A töltést kezdetben hogyan kell gyakoroltatni?” — stb. Miután így képet szerzett a tisztesek felkészültségének fokáról (és néhány osztályzatot bejegyzett a szakasznévjegyzékbe), felhívja a figyelmet arra, hogy ehhez a foglalkozáshoz milyen és mennyi fegyver, lőszer, kik. segédeszköz, oktató falitábla szükséges, vagyis a foglalkozás anyagi biztosítása hogyan történik.

Ezután maga a szd. pk. bemutatja szabályos fogásokkal a gp. megtöltését mintaszerűen, majd pedig az ürítést.

Utána újból bemutatja lassan, tagolva, ütemenkint a végrehajtást, közben magyarázatot is fűz hozzá.

Most kiszólít a tisztesek közül egyet és vele végezteti el vezényszóra, ütemezve a töltési fogásokat. Ha látja, hogy az oktatás tárgyát megértették, hozzáfog a gyakoroltatáshoz.

A szd. pk. a géppuskák számának megfelelően csoportbeosztást csinál és parancsot ad a gyakorlás megkezdésére. A gyakorlás során figyelje meg és javítsa ki a hibákat és szabályozza a gyakorlás ütemét. Addig kell gyakorolni, amíg kifogástalanul nem megy az egész átvett kezelési fogás.

Mindez, amit eddig végrehajtott a szd. pk., az összes egységek kiképzésénél ugyanígy kell, hogy történjék. A tisztesek foglalkozásában azonban ez még csak az anyag tökéletes elsajátításának ideje. Egvúttal ez egy minta-oktatás a tisztesek részére, amelyet nyugodtan másolhatnak, utánozhatnak saját foglalkozásaiknál is.

Ezután legalább ugyanennyi időt kell még fordítanunk a tisztesek továbbképzési foglalkozásából az oktatás módszertanának begyakorlására.

A módszertani gyakorlás úgy történik, hogy a szd. pk. felhívja a figyelmet arra, hogyan vezette ő eddig a foglalkozást, hogyan képezte a csop.-okat, hogyan végezte a fokozatos bemutatást, stb. Kijelöl egy tisz-

test, akinek újból, előlről kezdve, mint foglalkozásvezetőnek végre kell hajtania az egész gyakorlatot. Ezt legalább még 2—3 tiszttel megcsináltatja a szd. pk. s közben figyelni az elkövetett hibákat, nyomban rámutat azokra és kijavíttatja őket. Mindezt úgy kell végezni, hogy az összes tisztesek állandó figyelme fenn legyen tartva és valamennyien gyakorlatilag is, és szellemileg is foglalkoztatva legyenek.

A *foglalkozás végén* feltétlenül megbeszélést kell tartani. Ez azonban ne valami hosszadalmas „beszélgetés” legyen, hanem a pk. röviden foglalja össze, hogy az egyes tisztesek mit csináltak helyesen és miben hibáztak részint a gyakorlat végrehajtása, részint pedig a módszeres oktatás során.

Természetesen az eddig leírt ténykedések csak egy kiképzési ág, a lökiképzés aznapi tárgyköréről szóltak. Mivel egy foglalkozási napon több kiképzési ágból veszünk át foglalkozásokat, ugyanígy kell végrehajtani az aznapra beállított más kiképzési ágak foglalkozásait is.

A *délutáni foglalkozás* még szervesen hozzátartozik a tisztesek továbbképzéséhez. Ekkor tanítjuk meg a tiszteseket a foglalkozási jegy összeállítására. Foglalkozási jegyet csak olyan anyagból lehet összeállítani, amelyet tökéletesen ismerünk és oktatni is tudunk. Éppen ezért a délelőtti átvett tárgykörök anyagából szerkesztessünk foglalkozási jegyeket a tisztesekkel. Itt is azonban egy tökéletesen kidolgozott „Minta foglalkozási jegy”-et kell a kezükbe adnunk, amelyet alapul vehetnek a továbbiakhoz. Eleinte csak egy kiképzési ág egy tárgykörét, vagy foglalkozását dolgoztassuk így fel, később rátérhetünk egy teljes kiképzési nap anyagának foglalkozási jeggyé való átdolgozására is. Itt főleg arra ügyeljünk, hogy ne csak a részletes heti kiképzési tervet szövegének kimásolásából álljon a foglalkozási jegy, hanem főleg az oktatás megszervezését és módszerét foglalja magába, továbbá részletesen legyen kidolgozva az anyagi szükséglet a gyakorlathoz fegyverekben, lőszerben, kik. segédeszközökben egyaránt.

V. Összefoglalás.

Ha így szervezzük meg a tisztesek továbbképzését, akkor a hetenkint erre a célra felhasznált egy nap nem lesz „kiesés” az újoncok kiképzésében, hanem ennek a napnak a hatása feltétlenül érezhető lesz a tisztesek további munkáján és annak eredményén.

Ezt a módszert alkalmazazzák a Szovjet Hadsereg tiszteseinek továbbképzésénél is. Ez a tény már egymagában is biztositék arra, hogy ez a módszer csak célravezető és eredményes lehet.

A századparancsnokok így neveljenek kiváló tiszteseket a dicsőséges Szovjet Hadsereg módszerével és tapasztalatai alapján a magyar Néphadsereg és ezzel a békearcvonal további erősödése érdekében.

